

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 31/2009 rd

Landsbygden och ett välmående Finland: Statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse

Till jord- och skogsbruksutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 27 maj 2009 statsrådets redogörelse: Landsbygden och ett välmående Finland: Statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse till riksdagen (SRR 5/2009 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten får lämna utlåtande om propositionen.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ansvarsområdeschef Ulla Mehto-Hämäläinen, Mellersta Finlands arbets- och näringscentral

- utvecklingschef Kaarlo Lepistö, Österbottens arbets- och näringscentral
- ansvarsområdeschef Esko Koskenkorva, Norra Österbottens arbets- och näringscentral
- professor Pirjo Siiskonen, Ruralia-institutet.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Sydöstra Finlands arbets- och näringscentral
- Östra Kajanalands arbets- och näringscentral
- S:t Michels arbets- och näringscentral
- Björneborgs arbets- och näringscentral
- Åbolands arbets- och näringscentral.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Ekonomiutskottet har behandlat avsnitt 3.2 Näringsutveckling på landsbygden som hänför sig till dess ansvarsområde. Det har följande att säga om avsnittet.

Företagsamhet, olika slag av tjänster och trafikförbindelser är garantier för en livskraftig landsbygd. Beroende på sektor erbjuder landsbygden ofta bättre villkor för företagsamhet än stadsområden bl.a. i fråga om markanvändning. Företagsamhet bidrar också till en livligare efterfrågan på lokala tjänster.

Redogörelsen utgår från en mycket traditionell tankemodell för företagsamhet på landsbygden. Det handlar snarare om företags- och affärsverksamhet på landsbygden än om landsbygdsnäringsar. Nuförtiden är 43 procent av alla företag på landsbygden något annat än gårdar eller multifunktionella jordbruk.

Ekonomiutskottet omfattar uppfattningen att globaliseringen och uppskattningen av lokal anknytning, en ekologiskt hållbar livsstil och naturen i framtiden gör landsbygden mer attraktiv som miljö för boende och företagsamhet. I redogörelsen utfäster sig regeringen att rusta upp vä-

gar och att utveckla spårtrafiken. För företagsamhet är det också viktigt med annan infrastruktur, som kommunikationer, vattenförsörjning och avfallshantering.

Regeringen konstaterar att Finland har ett ganska vältäckande bredbandsnät men att vi i en internationell jämförelse av snabba förbindelser halkat efter. Medborgare och företag behöver oberoende av var de bor och är etablerade snabba och effektiva kommunikationer på lika villkor i hela landet.

Ekonomiutskottet håller med regeringen om att det behövs kommunikationer och föreslår att jord- och skogsbruksutskottet uppmanar regeringen att genomföra sitt bredbandsprogram så skyndsamt som möjligt och klarlägga om inbesparande medel från EU:s strukturfonder kan avledas för att bygga ut bredbandsnätet. För att näringsverksamheten på landsbygden ska kunna utvecklas är det helt avgörande att kommunikationer är lika bra i hela landet. De möjliggör också distansarbete på landsbygden.

I redogörelsen framhålls att företagen på landsbygden är viktiga för att Finland ska vara framgångsrikt. Potentialen för företagsamhet anges med exempel. Där nämns inte vare sig ekologisk odling, ekologisk livsmedelsekonomi eller en ekologisk näringskedja och inte heller fritidsbosättningen som användare av de tjänster och varor som företagen producerar. Utskottet har erfarenhet att företagsamhet av den här typen har ökat i de andra nordiska länderna. Med ökad medvetenhet ökar också människors uppskattning av en ekologiskt hållbar livsstil samtidigt som kunskapen om matens hälsoeffekter ökar efterfrågan på ekologiska produkter. Konsumenterna måste få information om varför det löna sig att gynna ekologiskt producerad mat. Produktionen och bearbetningen av ekologisk mat bör utvecklas och insatserna för att gynna ekologisk mat t.ex. i daghem och skolor stödjas. En fungerande logistik är en viktig länk i hela kedjan av företagsamhet på landsbygden.

Enligt de senaste uppgifterna till ekonomiutskottet är den ekologiska produktionen på väg upp och det finns redan fler än 4 000 ekogårdar i landet. På Åland är en av fyra gårdar ekogård.

Antalet fritidsbostäder har nära nog fördubblats från 1980 till 2007 och är nu inemot 500 000. Det utnyttjas regelbundet av nästan 2 miljoner personer. Enligt en färsk undersökning vill de fritidsboende i framtiden i ökande grad köpa lokala livsmedel och färskvaror och diverse nödvändiga tjänster och upplevelsetjänster på den ort där fritidsbostaden är belägen. Undersökningen antyder att efterfrågan är större än utbudet. (Ruralia-institutets rapporter 40/2009).

Ekonomiutskottet konstaterar att en sådan efterfrågan skapa ny företagspotential på orter där det redan finns fritidsbosättning. Med utbud kan man locka nya kunder.

I redogörelsen sägs att företagande och innovationsarbete på landsbygden kan stödjas förutom med offentliga tjänster också genom att bilda en samarbetsstruktur för landsbygdsexportorganisationer (Landsbygds-Inno).

Ekonomiutskottet tillstyrker samarbete mellan olika organisationer, men om nya organisationer upprättas finns det risk för ökad byråkrati, ineffektivitet och ökade kostnader. Utskottet påminner om att det finns ett nätverk för nya företag i landet som erbjuder avgiftsfri och konfidentiell rådgivning för företagare som har planer på att etablera sig eller som redan kommit i gång. Det finns 31 nyföretagarcentraler i Finland med 80 serviceställen runt om i landet. Med stöd av dem har mer bestående företagsamhet etablerats.

Ekonomiutskottet ser gärna att nyföretagarcentralernas tjänster utnyttjas som stöd också för företag som etableras på landsbygden.

I redogörelsen talas det om hur landsbygdens kunskapskapital ska tillvaratas och hur bl.a. resultatet från landsbygdsforskning ska produktifieras (s. 21).

Ekonomiutskottet inskräpper att produktifieringen och forskningen ska stödja sådan företagsamhet som redan finns på landsbygden eller som ska etableras där. Vid utfrågningen av sakkunniga har det kommit fram att den mest effektiva metoden i praktiken är personlig växelverkan mellan forskare och företagare på landsbygden och en förtroendefull relation mellan dem.

Det har upprättats ett nätverk med nio landsbygdsprofessorer i Finland med landsbygdsforskning, landsbygdsundervisning och landsbygdsutveckling som specialitet.

Ekonomiutskottet påminner regeringen om löftet att garantera fortsatt finansiering av landsbygdsprofessorerna eftersom de är viktiga för utvecklingen av kunskapskapitalet i sektorn. Det ska finnas ett samarbete och en nära dialog mellan professorerna och företag på landsbygden. Det är viktigt att trygga undervisningsnätverket Rural Studies för att garantera att det finns fortsatt tillgång till universitetsutbildade experter på landsbygdsfrågor. Kontakterna med företag och arbetsliv ska vara nära i undervisningen.

Regeringen säger sig sörja för tillgången på arbetskraft i hela landet och hjälpa både inhemsk och utländsk arbetskraft att etablera sig på landsbygden. Invandrarna är en ny och viktig grupp som stöds bl.a. genom integrationsåtgärder i att slå sig ner och få arbete på landsbygden.

För integrationen är det viktigt att invandrare och landsbygdsföretagare får språklig utbildning för att underlätta kommunikationen och undervisning i andra kulturer för att underlätta den ömsesidiga anpassningen.

Regeringen understryker hur viktigt det är att gårdarna diversifieras som ett led i den allmänna näringsutvecklingen. Redogörelsen listar olika möjligheter till diversifiering bl.a. inom landsbygdsturism och i utbudet av social- och hälsovårdstjänster och undervisning och fostran.

Det finns också en viss potential för gårdar och landsbygdsföretagare inom lokal bearbetning av råvaror som producerats på gårdarna. Genom konsumentupplysning kan man göra lokalt producerad mat och specialprodukter ännu mer populära.

Regeringen lyfter fram turismen som en växande näring och ett centralt utvecklingsobjekt inte minst i glesbygderna. I redogörelsen räknas faktorer som ökar efterfrågan på turisttjänster upp (s. 30).

Ekonomiutskottet noterar att redogörelsen inte nämner den potential som finns i att erbjuda och ta fram tjänster för turister som kommer från andra länder och kulturer och som har andra seder och vanor t.ex. när det gäller mat.

Landsbygden har en betydande potential för decentraliserad produktion av förnybar energi. Genom att främja en hållbar energiekonomi på landsbygden kan man förbättra energisäkerheten, minska utsläppen och generera nya arbetstillfällen och företag. Utskottet tillstyrker åtgärder för att få fart på produktionen av förnybar energi på landsbygden.

Utlåtande

Ekonomiutskottet föreslår

att jord- och skogsbruksutskottet beaktar det som sagts ovan.

EkUU 31/2009 rd — SRR 5/2009 rd

Helsingfors den 6 november 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Antti Rantakangas /cent
medl. Harri Jaskari /saml
Matti Kangas /vänst
Toimi Kankaanniemi /kd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Jouko Laxell /saml
Eero Lehti /saml (delvis)

Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /saml
Sirpa Paatero /sd
Oras Tynkkynen /gröna
Markku Uusipaavalniemi /cent
Ulla-Maj Wideroos /sv
ers. Klaus Pentti /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Eelis Roikonen.